

DOCENTE	GARIONI ETTORE		
CLASSE	III CLASSICO	SEZIONE	ANNO SCOLASTICO 2020-2021
MATERIA	LINGUA E LETTERATURA LATINA		

LAVORO ESTIVO DA SVOLGERE

PER TUTTI GLI ALUNNI	PER GLI ALUNNI CON DEBITO
<p><u>LINGUA LATINA</u></p> <p>1. RIPASSARE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - morfologia - sintassi dei casi e del verbo (participio, infinito, gerundio e gerundivo, supino) e del periodo (finali, consecutive, infinitive, <u>completive volitive, dichiarative, verba timendi, interrogative indirette, narrative</u>) - paradigmi verbali <p>2. TRADURRE i seguenti brani sul libro di versioni <u>M. Turazza- M. Reali, ΑΛΛΟΞ ΙΔΕΜ, Versionario bilingue:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - CICERONE: nn° 84, 85, 86, 87, 88 (pp. 517-519) - LIVIO: nn° 133, 134, 135, 136, 137 (pp. 545-547) <p>N.B.</p> <p><u>LE VERSIONI DI LATINO DOVRANNO ESSERE TRASCritte SU UN QUADERNO CONSEGNATE AL DOCENTE AL RIENTRO DALLE VACANZE ESTIVE.</u></p> <p><u>LETTERATURA. Preparare PLAUTO e TERENCEIO e l'Introduzione all'età repubblicana.</u></p> <p><u>LETTURA OBBLIGATORIA DEI SEGUENTI CLASSICI LATINI:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - CICERONE, <i>L'amicizia</i>, BUR - CICERONE, <i>Difesa di Marco Celio</i>, BUR - CATULLO, <i>Carmi</i>, BUR - OVIDIO, <i>Amores</i>, Mondadori <p>LETTURE CONSIGLIATE:</p> <p>E. CANTARELLA, <i>L'amore è un dio. Il sesso e la pollis</i>, Feltrinelli 2105</p> <p>E. CANTARELLA, <i>Dammi mille baci</i>, Feltrinelli 2015</p>	<p><u>LINGUA LATINA</u></p> <p>1. RIPASSARE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - morfologia - sintassi dei casi e del verbo (participio, infinito, gerundio e gerundivo, supino) e del periodo (finali, consecutive, infinitive, <u>completive volitive, dichiarative, verba timendi, interrogative indirette, narrative</u>) - paradigmi verbali <p>2. Oltre al LAVORO ESTIVO assegnato a tutta la classe, gli alunni con <u>SOSPENSIONE DEL GIUDIZIO IN LATINO</u> dovranno <u>TRADURRE</u> anche i brani <u>ALLEGATI IN FOTOCOPIA</u>, ponendo particolare attenzione all'analisi morfologica e sintattica delle singole parole e proposizioni secondo le modalità applicate durante l'anno scolastico.</p> <p>N.B.</p> <p><u>LE VERSIONI SUPPLETIVE DI LATINO DOVRANNO ESSERE TRASCritte SU UN QUADERNO E CONSEGNATE AL DOCENTE INSIEME A QUELLE ASSEGNATE A TUTTA LA CLASSE DURANTE IL PRIMO INCONTRO DEDICATO AL RECUPERO.</u></p> <p><u>Al termine delle ore di recupero sarà fissata una prova di accertamento delle lacune pregresse che vedrà l'alunno impegnato in una versione dal latino.</u></p>

Milano, 7 GIUGNO 2021

Il Docente

Ettore Garioni

61 Un colpo di stato fallito

Annone cerca di impadronirsi del potere a Cartagine, ma il colpo fallisce ed egli viene linciato e crocifisso pubblicamente insieme con i suoi parenti, anche quelli non colpevoli.

Princeps Carthaginiensium Hanno opes suas ad occupandam dominationem intendit regnumque invadere¹, interfecto senatu, conatur. Cui² sceleri sollemnem nuptiarum diem filiae suae legit, ut religione votorum nefanda commenta facilius tegerentur. Itaque plebi epulas in publicis porticibus, senatui in domo sua parat, ut poculis veneno infectis³ senatum sine arbitris interficeret orbamque rem publicam facilius invaderet. Qua re, magistratibus per ministros⁴ prodita, scelus declinatum est. Hoc consilio⁵ praeventus, iterum servitia concitat statutaque rursus caedium⁶ die, cum denuo se proditum videret, timens iudicium, munitum quoddam castellum⁷ cum viginti milibus⁸ servorum armatis occupat. Ibi, dum Afros regemque Maurorum concitat, capitur, virgisque caesus, effossis oculis et manibus cruribusque fractis, in conspectu populi occiditur; corpus verberibus lacerum in crucem figitur. Filii quoque cognatique omnes, etiam innoxii, supplicio⁹ traduntur, ne quisquam¹⁰ aut ad imitandum scelus aut ad mortem ulciscendam ex tam nefaria domo¹¹ superesset.

GIUSTINO

62 Imprese di Filippo di Macedonia

In Graeciam Philippus cum venisset, sollicitatus paucarum civitatum direptione et ex praeda modicarum urbium prospiciens quantaes opes essent universarum, bellum toti Graeciae inferre statuit. Ad cuius emolumentum pertinere ratus, si in potestatem suam redegisset Bysantium, nobilem et maritimam urbem, suis copiis receptaculum terrae marique futuram, eandem claudentem sibi portas obsidione cinxit. Deinde, ne unius urbis oppugnatione tantus exercitus teneretur, profectus cum fortissimis, multas Chersonesi urbes expugnat, filiumque Alexandrum, decem et octo annos natum, ad se arcessit. In Scythiam quoque praedandi causa profectus est, more negotiantium impensas belli alio bello refecturus. Sed revertenti ab Scythia Philippo Triballi occurrunt; negant se transitum duros, nisi portionem praedae accipiant. Hinc iurgium et mox proelium, in quo in femore vulneratus est Philippus. Ita Scythica spolia paene luctuosa Macedonibus fuere.

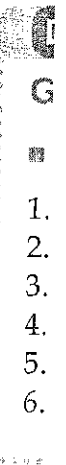
GIUSTINO

74 I commediografi Plauto e Nevio

Non tutte le commedie attribuite a Plauto sono sue. Si tramanda che ne abbia composte tre mentre, per guadagnarsi da vivere, girava la macina presso un fornaio. Nevio invece scrisse alcune commedie in carcere, dove era stato rinchiuso per la sua libertà di parola.

Feruntur¹ autem sub Plauti nomine comoediae circiter centum atque triginta; sed homo eruditissimus Lucius Aelius quinque et viginti eius esse solas existimavit. Illae, quae scriptae a Plauto non videntur et nomini eius addicuntur, veterum poetarum fuerunt et, ab eo retractatae, expolitae sunt ac propterea resipiunt² stilum Plautinum. Sed enim *Saturionem* et *Addictum* et tertiam quandam³, cuius nunc mihi nomen non subpetit, in pistrino eum scripsisse Varro et plerique alii memoriae tradiderunt⁴, cum⁵, pecunia⁶ omni in mercatibus perdita, inops Romam redisset et ob quaerendum victum ad circumagendas molas, operam pistori locasset. De Naevio quoque accepimus fabulas eum in carcere duas scripsisse, *Hariolum* et *Leontem*, cum, ob assiduam maledicentiam et probra in principes civitatis dicta, in vincula Romae a triumviris coniectus esset.

da GELLIO

satil:
Que
apu
qui
viro
que
sed
sus
fuis
res
mi
qua

Un'eclissi di luna preannuncia la fine di Perseo, re di Macedonia. Durante la battaglia rifulge il valore di Marco Catone, che riesce anche a recuperare la spada cadutagli fra i nemici.

Pridie quam proelium consereretur, luna nocte defecit, triste id portentum, Perseo omnibus praesagientibus finemque Macedonici regni vaticinantibus. In ea pugna Marcus Cato, Catonis oratoris filius, dum inter confertissimos hostes insigniter dimicat, de equo delapsus, pedestre proelium aggreditur. Nam eum cadentem manipulus hostium cum horrido clamore veluti iacentem obtruncaturus circumsteterat; at ille, citius corpore collecto, magnas strages edidit. Cum ad eum opprimendum undique hostes convolarent, dum Macedonum quendam petit, gladius ei e manu elapsus in mediam cohortem hostium decidit; ad quem recuperandum umbone se protegens, inspectante utroque exercitu, inter hostium mucrones sese immersit recollectoque gladio, multis vulneribus exceptis, ad suos cum clamore hostium revertitur. Huius audaciam ceteri imitati, victoriam peperere.

da GIUSTINO

La madre aveva nascosto Achille tra le figlie di Licomede perché non partecipasse alla guerra di Troia, ma Ulisse con un inganno lo scoprì.

Thetis Nereis, cum sciret Achillem filium suum, quem ex Peleo habuerat, si ad Troiam ivisset, ibi perituro esse, commendavit eum in insulam Scyron ad Lycomedem regem. Eum ille inter virgines filias habitu feminino servabat nomine mutato: nam virgines eum Pyrrham nominaverunt, quoniam capillis flavis fuit et Graece rufum *pyrrhon* dicitur. Achivi autem, cum rescivissent ibi eum occultari, ad regem Lycomedem oratores miserunt, qui rogarent ut eum adiutorem Danais mitteret. Rex cum negaret illum apud se esse, potestatem eis fecit ut in regia quaerent. Cum illi intelligere non possent quis esset puellarum, Ulixes in regio vestibulo munera feminea posuit, in quibus erant clipeus et hasta, et subito tuba signum pugnae dedit. Achilles hostem putans adesse, vestem muliebrem dilaniavit atque clipeum et hastam arripuit. Ex hoc cognitus est suasque operas Argivis promisit et milites Myrmidones, quibus praeerat.

Xantippem, Socratis uxorem, dicunt morosam admodum et iurgiosam, quae scateret irarum et molestiarum muliebrium per diem noctemque. Alcibiades, miratus philosophum tantas uxoris intemperies aequo animo tolerare, eum interrogavisse fertur cur tam acerbam et molestam feminam domi esse pateretur neque eam exigeret. Cui Socrates respondit se talem uxorem domi tolerando insuescere ceterorum foras quoque petulantiam et contumelias aequo animo ferre. Hanc sententiam Socratis videtur secutus esse Terentius in ea Varronis satura, de qua in libro *De officiis* Cicero mentionem facit. Nam in ea scriptum esse dicit homines oportere vitia uxoris aut tollere aut tolerare. Qui enim vitium tollit uxorem commodiorem sibi facit, qui patitur aequo animo sese meliorem reddit.

da GELLIO

In un libro comprato su una bancarella Gellio trova notizie di uomini antropofagi, di altri con un solo occhio come i Ciclopi, di altri ancora con i piedi rivolti all'indietro o canuti sin dall'infanzia.

Cum e Graecia in Italiam redirem et Brundisium irem egressusque e navi in terram in portu illo inclito spatiarer, fascēs librorum venalium expositos vidi. Accessi percontatusque pretium sum et, adductus mira atque insperata vilitate, libros plurimos aere paucō emo eosque omnes duabus proximis noctibus cursim transeo. Erant igitur in illis libris scripta huiuscemodi: Scythas illos penitissimos (*remotissimi*), qui sub ipsis septentrionibus aetatem agunt, corporibus hominum vesci eiusque victus alimento vitam ducere et ἀνθρωποφάγους (*anthropophāgous*) nominari; item esse homines sub eadem regione caeli unum oculum in frontis medio habentes, qui appellantur Arimaspi, sicut fuisse Cyclopas poetae ferunt; alios item esse homines apud eandem caeli plagam singularis velocitatis, vestigia pedum habentes retro porrecta, non, ut ceterorum hominum, prorsum spectantia; praeterea traditum esse memortumque in ultima quadam terra, quae "Albania" dicitur, gigni homines, qui in pueritia canescant et plus cernant oculis per noctem quam interdiu.

GELLIO

Catone è noto non solo per la sua conoscenza giuridica e per la gloria militare, ma anche per la sua versatilità. Fu stimato per il suo disinteresse, anche se la sua severità gli procurò numerose inimicizie.

Quantum M. Porcius Cato anteierit omnes patricos plebeiosque aetatis suae legimus¹ apud T. Livium, qui ab aliis rerum antiquarum scriptoribus ait se accepisse² Catonem, qui magna vi animi ingeniique esset³, facile fama superavisse excellentissimos quoque viros prioris aetatis. Nos monet T. Livius hunc hominem non scientia iuris neque eloquentia aut gloria militari provectum esse ad summos honores (ut alii provecti sunt) sed tam versatili ingenio (quo⁴ natura praeditus erat) ut sine labore perficere posse visus sit⁵, quidquid suscepisset. Narrabant, enim, Catonem, quibuscumque⁶ bellis interfuisset, manu fortissimum fuisse atque summum imperatorem, cum ad magnos honores pervenisset, et in pace eloquentissimum. Neque tacendum est eum tam⁷ invicti animi et tam rigidae innocentiae fuisse, ut ab omnibus bonis plurimi existimaretur, quamquam simultates plurimas exerceret asperique animi et linguae acerbae videretur.